

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Babiakovej, CSc. a členov JUDr. Ľuboša Szigetiho a JUDr. Eleny Berthotyovej, Phd. v právnej veci navrhovateľa: **Š. T.**, proti odporcovi: **OPÚ VK**, za účasti povinného: **správca konkurznej podstaty PDP S. JUDr. I. B.**, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 2006/12/00300 zo dňa 26. apríla 2006, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23 Sp 33/2006-23 zo dňa 20. septembra 2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23 Sp 33/2006-23 zo dňa 20. septembra 2007 **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporcu č. 2006/12/00300 zo dňa 26. apríla 2006, ktorým rozhodol tak, že navrhovateľ spĺňa podmienku § 2 písm. c) v spojitosti s § 3 ods. 1 písm. d) zákona č. 503/2003 Z. z. na navrátenie vlastníckeho práva v podiele jedna polovica z podielu pôvodného vlastníka 2/130-in, t.j. v podiele 1/130-inu a navracia sa mu vlastnícke právo k nasledovným nehnuteľnostiam katastrálneho územia N. V. LV č. X. parc. č. X. vo výmere 799m²,

register „E“, parc. č. X. vo výmere 173m², parc. č. X. vo výmere 83m², parc. č. X. vo výmere 173m², parc. č. X. záhrada vo výmere 173m², parc. č. X. zastavaná plocha vo výmere 173m², parc. č. X. vo výmere 691m², parc. č. X. vo výmere 2252m², parc. č. X. vo výmere 13 353m², parc. č. X. vo výmere 39m², parc. č. X. vo výmere 557 179m², parc. č. X. vo výmere 4357m², parc. č. X. vo výmere 14m², parc. č. X. vo výmere 82m², parc. č. X. vo výmere 2417m², parc. č. X. vo výmere 148m², parc. č. X. vo výmere 416m², parc. č. X. vo výmere 3200m². Správa katastra vo VK po právoplatnosti rozhodnutia zapíše vlastnícke právo k uvedeným pozemkom v prospech navrhovateľa v podiele 1/130-in, ktorý sa odpočíta z podielu povinnej osoby PDP S. vedené na LV č. X. pod B.1. Pôvodným spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností bol otec navrhovateľa v podiele 2/130-iny, ktorý zomrel 16.06.1997. Pozemky prešli do vlastníctva štátu spôsobom uvedeným v § 3 ods. 1 písm. d) zákona, odňatím bez náhrady postupom podľa zákona SNR č. 81/1949 Zb. Povinou osobou je podľa § 4 zákona PDP S.. Na vlastnícky podiel pôvodného vlastníka nebol uplatnený reštitučný nárok podľa zákona č. 229/1991 Zb. Ďalšia potenciálna oprávnená osoba M. T. (bývalá manželka nebohého a matka navrhovateľa) si reštitučný nárok v stanovenej lehote neuplatnila, preto správny orgán rozhodol len o prislúchajúcom podiele pre oprávnenú osobu. Krajský súd v rámci preskúvacieho konania na odvolanie navrhovateľa proti rozhodnutiu odporcu v časti nenávratenia vlastníctva k celému uplatneného nároku v podiele 2/130-iny dospel k záveru, že rozhodnutie odporcu nie je v rozpore so zákonom. Stotožnil sa s názorom odporcu, že zákon č. 503/2003 Z. z. neobsahuje ustanovenie, ktoré poznal zákon č. 229/1991 Zb. v § 21, podľa ktorého ak oprávnených osôb je viac a nárok na vydanie veci uplatnila len niektorá z nich, vydá sa im vec celá. V súvislosti s § 2 ods. 2 písm. c) zákona č. 503/2003 Z. z. sa vťahuje na daný prípad, keď pôvodný vlastník, oprávnená osoba Š. T., zomrel a po nebohom ostali dedičia navrhovateľ – syn a jeho matka M. T. Každému z nich patrí z reštitučného nároku rovnaký diel, čiže 1/130-ina. Na navrhovateľa nemôže prejsť podiel, ktorý by v rámci reštitúcie, ak by si ho uplatnila, patril jeho matke M. T.. Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal, pretože v konaní bol neúspešný.

Včas podaným odvolaním rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ. V odvolaní uviedol, že súd neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. Ako navrhovateľ nikdy netvrdil, že na podiel patriaci jeho matke M. T. si robí nárok. V súlade s novelizovaným zákonom č. 180/1995 Z.z. a zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, ak oprávnených osôb je viac a nárok na vydanie veci alebo vrátenie vlastníckych práv uplatnia len niektoré z nich, vydá sa im vec celá. Podielové

spoluvlastníctvo spoločnej nehnuteľnosti, (Urbárska a pasienková spoločnosť) je nedeliteľné a nemožno ho zrušiť a vyporiadať podľa Občianskeho zákonníka § 141 a § 142. Vlastnícky podiel k spoločnej nehnuteľnosti vzniká zápisom do katastra nehnuteľností. Prevod podielu člena spoločenstva na inú osobu (právnickú alebo fyzickú) je možný len v celku, nie je možné jeho delenie. Dohoda o prevode vlastníctva musí mať písomnú formu. Prechod vlastníctva na dedičov je nutné vyporiadať tak, aby nevznikol vlastnícky podiel na spoločnej nehnuteľnosti menší ako 5000m². Nadobúdateľ vlastníckeho podielu na spoločnej nehnuteľnosti je povinný vyporiadať sa s ostatnými dedičmi alebo spoluvlastníkmi do 12 mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu o dedičstve. Ak k dohode nedôjde, musí rozhodnúť súd. Občianske združenie „N.“, ktorého je členom, spĺňa kritéria pozemkového spoločenstva bez právnej subjektivity, nakoľko bolo založené pre reštitučné dôvody a členom je len vlastník podielu na spoločnej nehnuteľnosti a ten, ktorý si uplatnil reštitučný nárok v súlade s platnou legislatívou. Vydané rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu vo VK o navrátení vlastníckeho práva, ktoré je predmetom tohto konania, najmä časť, v ktorej neboli rešpektované už súdom vydané rozhodnutia o dedičstve, nemôžu zodpovedať konaniu ako v prípade novoobjaveného a reštituovaného majetku. Tieto kompetencie má súd a nie pozemkový úrad a spadajú do iného a nie tohto preskúmvajúceho konania rozhodnutia správneho orgánu. Pre vady konania pred súdom navrhol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky napadnutý rozsudok zrušiť.

Odporca vo svojom písomnom vyjadrení na odvolanie navrhol napadnutý rozsudok v plnom rozsahu potvrdiť. Trval na svojom rozhodnutí v plnom rozsahu ako aj na dôvodoch uvedených vo vyjadrení na odvolanie proti tomuto rozhodnutiu. Poukázal na to, že občianske združenie „N. OZ“ nie je pozemkovým spoločenstvom podľa zákona č. 181/1995 Z.z. nie je registrované podľa tohto zákona a z tohto pohľadu v reštitučnom konaní nie je účastníkom konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 246c O.s.p. v spojení s ust. § 10 ods. 2 preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce v zmysle ust. § 246c v spojení s §§ 211 a nasl. Na nariadenom pojednávaní (§ 214 ods. 1 O.s.p.) a dospel k názoru, že odvolanie nie je dôvodné.

V zmysle ustanovenia § 1 písm. a), b) zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom (ďalej ako reštitučný zákon) tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu (zákona

č. 229/1991 Zb.) Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria, b) lesný pôdny fond.

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné vydať podľa reštitučného zákona bolo, aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na pozemkovom úrade v zmysle § 5 ods. 1 uvedeného zákona a súčasne preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 2 ods. 1, 2, ako aj že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25.02.1948 do 01.01.1990) na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3 právo na navrátenie vlastníctva alebo priznanie náhrady si oprávnená osoba uplatnila v lehote ustanovenej v § 5 ods. 1 (do 31.12.2004) a žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1 ako aj, že žiadané nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.).

Na konanie o nárokoch oprávnených osôb v zmysle zákona o pôde sú príslušné pozemkové úrady podľa § 5 reštitučného zákona v spojení s § 32 ods. 1 písm. c) zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách.

Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správne orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán. Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie (§ 32 Správneho poriadku).

Správny orgán v danej veci postupoval v intenciách citovaných právnych noriem, pre svoje rozhodnutie si zadovážil dostatok skutkových podkladov, vo veci zistil skutočný stav, a jeho právny názor bol skutkovo a právne správny, z ktorých dôvodov v danej veci boli splnené zákonné podmienky pre potvrdenie jeho rozhodnutia súdom prvého stupňa podľa § 250q ods. 2 O.s.p.

Z administratívneho spisového materiálu v danej veci vyplýva, že navrhovateľ ako oprávnená osoba (fyzická osoba, štátny občan SR) si dňa 21.07.2004 uplatnil

na obvodnom pozemkovom úrade nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom podľa § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. Rozhodnutím odporcu zo dňa 26.04.2006 bolo konštatované, že oprávnená osoba Š. T. spĺňa podmienky podľa § 2 ods. 2 písm. c) zákona v spojitosti s § 3 ods. 1 písm. d) zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam uvedené vo výroku napadnutého rozhodnutia v podiele 1/130-in. Navrhovateľ s takýmto rozhodnutím nesúhlasil a v opravnom prostriedku trval na tom, aby mu boli navrátené nehnuteľnosti po jeho nebohom otcovi Š. T. nie v rozsahu 1/130-iny, ale v rozsahu 2/130-ín. Jedná sa o nehnuteľnosti, ktoré patrili vlastníkom bývalej urbárskej a pasienkovej spoločnosti. Obvodný pozemkový úrad vo Veľkom Krtíši rozhodoval o navrátení vlastníckeho práva k jednotlivým nehnuteľnostiam oprávnených osôb podľa výšky podielu, ktorý im patril.

Podľa § 2 ods. 1, 2, 3 zákona č. 503/2003 Z. z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

- 1) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,
- 2) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku,
- 3) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,
- 4) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,
- 5) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti.

Zákonodarca v právnej norme § 2 reštitučného zákona kogentným spôsobom ustanovuje, kto je oprávnenou osobou na navrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu za pozemky v zmysle ustanovení reštitučného zákona. Skutočnosti preukazujúce oprávnenosť osoby, pozostávajúce z vlastníckej listiny žiadaných pozemkov a pokiaľ žiadateľom nie je oprávnená osoba podľa § 2 ods. 1 (pôvodný vlastník) aj listiny preukazujúce právne nástupníctvo po pôvodnom vlastníkovi podľa § 2 ods. 2, je povinný pozemkovému úradu predložiť žiadateľ reštitučného nároku. Zákonodarca v tomto zákonnom ustanovení jednoznačne ustanovil, že oprávnenou osobou je fyzická osoba (nie právnická osoba, ani spoločenstvo bez právnej subjektivity). Pokiaľ teda reštitučný nárok si navrhovateľ uplatnil ako fyzická osoba a tak s ním správny orgán a súd prvého stupňa konal, bolo to v súlade s uvedeným zákonným ustanovením. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že v zmysle citovaného zákonného ustanovenia § 2, navrhovateľom v odvolaní uvedené občianske združenie by nespĺňalo požiadavku zákonnej oprávnenej osoby. Vlastníctvo k predmetným pozemkom by mohlo byť navrátené len oprávneným osobám v zmysle zákona, ktorých okruh je presne stanovený a nie je možné ho rozširovať o ďalší okruh. Pritom poradie oprávnených osôb uvedených v ustanovení § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. je záväzná.

Článkom 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa vlastníkovi priznáva ochrana vlastníctva. Nemožno pochybovať o tom, že právne účinky nadobudnutia vlastníctva (v danom prípade reštitučného zákona) nastanú až vtedy, keď štátny orgán vykoná úkon, bez ktorého vlastnícke práva nevznikajú. Povinnosťou štátu nie je vytvoriť každému príležitosť, aby nadobudol vlastníctvo, ale na druhej strane štát nesmie prekážať nadobudnutiu vlastníctva. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach, a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Zákon č. 503/2003 Z. z. vo vzťahu k ostatným zákonom má postavenie „lex specialis“. Správny orgán preto len v rozsahu a spôsobom upraveným týmto zákonom mal možnosť posudzovať uplatnený nárok. Je možné súhlasiť s prezentovaným právnym názorom, že zákon č. 503/2003 Z.z. neobsahuje ustanovenie, ktoré poznal zákon č. 229/1991 Zb. v § 21, podľa ktorého ak oprávnených osôb je viac a nárok na vydanie veci uplatnila len niektorá z nich, vydá sa im vec celá. Podľa špeciálnej úpravy zákona č. 503/2003 § 2 ods. 2 písm. c) je potrebné vychádzať a tak navrhovateľovi patrí na navrátenie vlastníctva k pozemku 1/130-ina, podiel, ktorý prešiel po smrti otca ako pôvodného vlastníka na neho.

Je potrebné uviesť i to, že námietky uvedené v odvolaní navrhovateľa proti rozsudku krajského súdu o potrebnosti použiť na súdený prípad zákonné ustanovenia zákona č. 180/1995 Z. z. a zákona č. 181/1995 Z. z. sú nedôvodné.

Zákon číslo 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v § 21 ods. 1 a 2 v záujme zamedzenia drobenia poľnohospodárskych a lesných pozemkov nachádzajúcich sa mimo zastavaného územia obce ukladá pri prevode alebo prechode už jestvujúceho vlastníctva k nim postupovať len podľa tohto zákona, pritom podmienky zamedzenia drobenia poľnohospodárskych a lesných pozemkov vo vlastníctve členov pozemkových spoločností upraví osobitný predpis. Podľa § 23 ods. 1 predmetného zákona nemôže na základe právneho úkonu (napr. § 588 OZ), rozhodnutím súdu o vyporiadaní spoluvlastníctva, rozhodnutím o dedičstve vzniknúť rozdelením jestvujúcich pozemkov uvedených v § 21 ods. 1 menší pozemok ako 2000m² ak ide o poľnohospodársku pôdu a 5000m² ak ide o lesný pozemok. Zákon č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločnostiach upravuje vznik, právne postavenie, hospodárenie a zánik pozemkových spoločností, ako i niektoré práva a povinnosti a vzájomné vzťahy členov spoločnosti. Podľa § 8 ods. 1 a 3 nadobúdateľ vlastníckeho podielu spoločnej nehnuteľnosti sa prevodom alebo prechodom vlastníctva stáva členom spoločnosti. Ak je viac dedičov alebo spoluvlastníkov je nadobúdateľ podielu spoločnej nehnuteľnosti povinný vyporiadať sa s ostatnými dedičmi, spoluvlastníkmi dohodou do 12 mesiacov alebo následne súdnou cestou, najmä ak by vznikol vlastnícky podiel spoločnej nehnuteľnosti s výmerou menšou ako 2000m².

Tieto zákony na posúdenie dôvodnosti reštitučného nároku navrhovateľa sú nepoužiteľné. A to nielen z dôvodu, že upravujú inú oblasť chránených právnych vzťahov ale i z dôvodu, že neupravujú prípady nadobudnutia vlastníctva k pozemkom, ale nakladanie s už nadobudnutými pozemkami.

Z uvedených dôvodov podľa názoru odvolacieho súdu, pokiaľ Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom rozhodnutie správneho orgánu potvrdil, rozhodol vo veci vecne správne a v súlade so zákonom, a preto odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 246c O.s.p v spojení s § 219 potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že navrhovateľovi nepriznal ich náhradu, nakoľko nebol v konaní úspešný a odporcovi preto, že mu tieto nevznikli.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.

V Bratislave dňa 24. apríla 2008

JUDr. Eva Babiaková, CSc., v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Nikoleta Adamovičová